

5.3. GRAMATINĖS DAIKTAVARDŽIŲ KATEGORIJOS

5.3.1. GIMINĖ

Giminių yra dvi: *v y r i š k o j i* ir *m o t e r i š k o j i*. Daiktavardžiai nekaitomi giminėmis, o pagal formas yra kurios nors giminės. Vyrishkosios giminės daiktavardžiai turi galūnes *-as, -is, -ys, -(i)us, -uo*: *výras, brólis, vagìs, grèblýs, sùnùs, sòdžius, vanduo*; moteriškosios giminės – *-a, -è, -i, -is, -uo*: *šakà, katė, duktė, martì, avìs, sesuõ*.

Norėdami išsiaiškinti, ką reiškia giminės formų skirtumas, visus daiktavardžius skirstome į tris grupes: asmenis, gyvūnus ir daiktus reiškiančius daiktavardžius.

Asmenis reiškiančių daiktavardžių giminės forma rodo tikrovėje esantį lyčių skirtumą.

1. Skiriasi ir kamienas, ir galūnė: *výras – móteris, výras – žmonà, berniukas – mergaitė, tévas – móтина, brólis – sesuõ, duktė – sùnùs, dėdė – tetà, šešuras – anyta, žentas – martì, svėčias – viešnià* ir kt.

2. Vardai skiriasi tik galūnėmis: *Antānas – Antānè, Brònius – Brònè, Giėdrius – Giėdrè, Eugènijus – Eugènija, Valentīnas – Valentīnà*, o pavardės – ir priesagomis: *Jonáitis – Jonáitienè* ir *Jonaitýtė*.

3. Asmenų pavadinimai pagal veiklą, profesiją skiriasi tik galūnėmis. Jų labai daug: *āktorius – āktorè, dirėktorius – dirėktorè, siuvėjas – siuvėja, rašytojas – rašytoja*.

Kartais moteriškosios giminės formą turi ir vyrishkosios giminės daiktavardžiai: *vaidilà, viršilà, dėdė, tėtė*. Mokančiam lietuviškai visiškai neklūva moteriškosios giminės galūnės, ir jis sako tik *tas tėtė, tas dėdė, tas vaidila, tas viršila*.

Kaip ir kitose kalbose, lietuvių kalboje yra daiktavardžių, turinčių bendrą formą abiem giminėms: *naktibalda, padáuža, džiūsnà, dvasnà, nepasėda, mèmė, priėlipas, priėkaras, išgama, taūškalas, vālkata*. Šių daiktavardžių giminę rodo derinamųjų žodžių giminės formos – *tas vālkata* ir *ta vālkata*.

Asmenis ir kai kuriuos gyvūnus reiškiančių daiktavardžių giminės formų skirtumas žymi lyties skirtumą. Tačiau vyrishkosios giminės forma turi platesnę reikšmę. Ji vartojama žymėti rūšiai: *žmogùs* (vyras ir moteris), *mokyklos dirėktorius* (vyras ir moteris oficialiuose raštuose); *bėbras, vilkas, élnias* – zoologijos vadovėliuose. Buitinėje kalboje jaunikliai tik vyrishkosios giminės: *vaĩkas* (berniukas ir mergaitė), *ėriukas, ančiukas, šuniukas, paršiukas, kumeliukas*.

Gyvūnus reiškiantys daiktavardžiai dvejopi: 1) sudarantys poras pagal lytį (kaip ir asmenų pavadinimai) ir 2) porų nesudarantys (kaip ir daiktų pavadinimai).

Poros yra tokios:

1. Skiriasi ir kamienas, ir galūnės: *arklýs – kumėlè, ántis – gaĩgalas, šuo – kalė*.
2. Skiriasi priesaga ir galūnės: *ántis – aĩntinas, katė – kántinas, lāpè – lāpinas, žąsìs – žąšinas*.
3. Skiriasi tik galūnės: *bėbras – bėbrè, élnias – élnè, lokýs – lókè, vilkas – vilkè*.

Apibendrinimui renkamosi tik viena forma: *Ten buvo susirinkę daug žm o n i ų* (vyrų ir moterų). *Laukuose ganėsi a v y s ir k a r v è s. Riejasi š u n y s. Žvengia a r k l i a i.*

Su žodžio reikšme nesiejama daugumos gyvūnų ir visų negyvų daiktų pavadinimų giminės forma: *žvirblis, kregždė, papūgà, žebenštìs, vānagas* ir *nāmas, stālas, lentà, kėdė, dúona*. Todėl tarmėse sakoma *dałgis* ir *dałgè, morkà* ir *mòrkas, pagálvė* ir *pagálvìs, rādijs* ir *rādijas*. Kaip bendrinės kalbos normą įteisiname tik vieną formą (*dałgis, morkà, rādijas*), bet jei tos formos vienodai plačiai vartojamos, ir norminamuosiuose žodynuose paliekamos kaip gretybės (*pagálvìs || pagálvė*).

5.3.2. SKAIČIUS

Dabar daiktavardžiai turi du skaičius – **vienaskaitą** ir **daugiskaitą**. Vienaskaita reiškia vieną daiktą, daugiskaita – daugiau negu vieną: *aguŗkas – aguŗkai, gėlė – gėlės, ēglė – ēglės*. „Vienas“ – apibrėžta,

neskaidu, o „daugiau negu vienas“ – neapibrėžta (nežinia kiek).

Seniau būta ir **dviskaitos**, reiškiančios du daiktus, dabar – jos tik liekanos šnekamojoje kalboje ir grožinėje literatūroje (*dù vaikù, dvì rankì*).

Dauguma daiktavardžių kaitoma skaičiais, bet nemažai ir nekaitomų. Nekaitomi abstraktieji daiktavardžiai (*báimė, garbė, láimė, kančià, nėrimas, žydėjimas*), ligų pavadinimai (*grìpas, džiovà, slogà, difteritas, tymai, niežai*), vėjų pavadinimai (*pietys, rytys, šiaurys, vakaris*), tikriniai daiktavardžiai (*Vilnius, Neris, Medvėgalis, Kėainiai, Pašiláičiai*), nekaitomi skaičiais medžiagų pavadinimai (*arbatà, cùkrus, áuksas, degtinė, taukai, išrūgos*).

Nekaitomi skaičiais daiktavardžiai turi kurią nors vieną skaičiaus formą. Jų yra ir vienaskaitinių, ir daugiskaitinių. Be to, yra ir skaičiuoti galimus daiktus reiškiančių daiktavardžių, turinčių tik daugiskaitos formą, kuri jokio skaičiaus nerodo: *akiniai, akėčios, kailiniai, kėlnės, marškiniai, dūrys, ėdžios, žirklys* ir kt. Priešprieša „vienas“ ir „daugiau negu vienas“ būdinga ir šiems daiktavardžiams. Ją rodo situacija, konteksto elementai, specialūs dauginiai skaitvardžiai. Pvz.: *Man patinka šitie tavo kailiniai* (vienaskaita). *Kailiniai buvo sukabinti užkrosnėje ant sienos* (daugiskaita; ją rodo veiksmažodžio priešdėlis *su-*). *Turiu dvejus kailinius* – tokia pat daugiskaita, kaip ir *Turiu du brolius*. Dabar nebegalima atsakyti į klausimą, kodėl *langas, suknelė* turi abiejų skaičių formas, o *dūrys, marškiniai* – tik daugiskaitos.

Kuopiniai daiktavardžiai turi tik vienaskaitos formą (*lapijà, vyrijà, jaunimas, visúomenė, bendrúomenė*). Tai paaiškinama, remiantis reikšme: visuma suvokiama kaip vienetas.

Skaičiais nekaitomi daiktavardžiai gali turėti abiejų skaičių formas, bet tarp jų yra reikšmės ar stilistinis skirtumas, plg. *arbatà* ir *arbātos* „įvairios jos rūšys“. Dažniausiai, žinoma, yra stilistinis skirtumas: *Tuos vakarus ant kopų minėsiu amžinai. Nuo milžinų kanopų ten dunda vandena*. (S. N.) *Amžių baigiu be muilų, o dėlto esu paėdusi*. (Ž.) *Amžina ugnelė spindi pelene tyliam*. (S. N.)

Reikšmės skirtumų yra ir tarp skaičiais kaitomų daiktavardžių vienaskaitos ir daugiskaitos, pvz., *rātas* (vienas) – *rātai*: 1) „daugiau negu vienas ratas“: *Čia parduodami automobilių ratai* ir 2) „vežimas“: *Kieno ratuos sėdi, tam ir giesmę giedi*. (tts.) Kai tarp vienaskaitos ir daugiskaitos ryškus reikšmės skirtumas, žodynuose skaičiaus formos pateikiamos kaip atskiri žodžiai (plg. *pātalas* ir *patalai*).

Mokslo kalboje vienaskaitos forma žymi rūšį: *Žmogui baltoji mėška yra pavojinga. Iš natūralių šiaurinio elnio priešų didžiausias yra vilkas*. (T. I.) Tačiau nevengiama ir daugiskaitos: *Nuo kitų kačių liūtai skiriasi tik tuo, kad gyvena nedideliais būriais*. (T. I.)

5.3.3. LINKSNIS

5.3.3.1. LINKSNIŲ REIKŠMĖS IR VARTOJIMAS

Linksnis – daiktavardžio forma, rodanti jo vaidmenį žodžių junginyje ir sakinyje. Apie linksnių formas kalbama morfologijoje, apie reikšmes – sintaksėje.

Lietuvių kalbos linksnių sistemą sudaro septyni linksniai – vardininkas, kilmininkas, naudininkas, galininkas, įnagininkas, vietininkas ir šauksmininkas. Jų aptarimą galima pradėti nuo šauksmininko, nes šauksmininkas tiesiog susijęs su vardininku. Porą *šauksmininkas-vardininkas* vienija kreipimosi ir pavadinimo reikšmės: šauksmininku kreipiamasi (siauresnė reikšmė), o vardininku pavadinama ir kreipiamasi (platesnė reikšmė).

Paprastai kreipiamasi tik į asmenį (*žmogaū, bróli, sesùte, Onùte*), bet, įsmedeninant daiktus ir reiškinius, galima į daug ką kreiptis: *Oi, rūta, rūta, rūtele žalioji, kodėl nežalioji žiemą vasarėlę?* (tts.) Nors šauksmininkas sakinio dalimi neina, bet vis tiek turi ir prasminį, ir intonacinį, ir formalųjį ryšį su visu sakiniu. Tai dažniausiai dialogo linksnis su antrojo asmens tariniu. Dažna liepiamoji nuosaka: – *Pažiūrėk, tėveli, Egle, žvelk ir tu*. (S. N.) – *Seneli, seneli, atidaryk dureles*. (tts.)

Be to, šauksmininkas gali būti vardininko sinonimas: *Ką tu, žmogau (žmogus), gali padaryti, kai visko trūksta? Nulenksi motutė (motute) galvą Damulei.* (J. Blt.)

Vardininkas dažniausiai reiškia veikėją ir eina veiksniu: *Mikas kaip tik laiku išgirsta dundėjimą.* (P. C.) *Per kaitrą drambliai slapstosi tankumyne.* (P. M.) *Štai lapai sušlamėjo, sukrutėjo šakos, viršūnės sulingavo.* (V. K.) Gramatikoje veikėjo (kaip ir daikto) sąvoka platesnė už buitinę. Čia veikia ir žmogus, ir daiktas, ir koks nors reiškinys (*Leidžiasi saulė. Kyla rūkas*).

Kai tariniu eina neveikiamosios rūšies dalyvis, veiksnio vardininkas reiškia ne veikėją, o veikiamąjį dalyką (veiksno objektą): *Pirmoji telegrama buvo išsiųsta 1884 m.* (P. M.)

Dažnai vardininkai reiškia būvį ir eina vardine tarinio dalimi: *Žmonės – kurmiai, jų gyvenimėliai – kurmiarausiai.* (V.) *Gyvenimas mano – vėjas palaidas!* (S. N.)

Aplinkybių reikšmės šalutinės. Jas gali turėti tik laiką ar vietą reiškiantys daiktavardžiai. Ir tai ne patys vieni, o su kitais žodžiais (skaitvardžiais, įvardžiais) arba suporuotuose antoniminiuose junginiuose (*žiema vasara, rytas vakaras, diena naktis*), reiškiančiuose „visada, visur“: *Kas viena vasara Lapinas ganė gyvulius.* (V. K.) *Kas namai – tai dūmai.* (tts.) *Tai gaisro ugnis šviečia diena naktis.* (M.)

Kilmininkas – priklausomas linksnis, sudarantis junginius ir su veiksmažodžiais, ir su daiktavardžiais.

Veiksmažodžių valdomas kilmininkas reiškia veikiamąjį dalyką (objektą) ir eina papildiniu: *Negaila juodbėrių bėrų, jaunų dienų jaunam negaila.* (S. N.) *Sėsk čia ir papasakok, kodėl žmogus nemoka laimės ieškoti.* (V. K.) *Troškštu draugo arčiau.* (M.)

Kai tariniu eina neveikiamosios rūšies dalyvis, kilmininkas reiškia veikėją: *Dėl to Algiukas buvo ne sykį žąsino išplaktas, kartą avino parblokštas.* (P. M.) Galima klausti: *Kas išplakė Algiuką?* Ir atsakyti: *Žąsinas išplakė.* Šis veikėją reiškiantis kilmininkas yra papildinys.

Su veiksmažodžiais vartojamas kilmininkas prasminiais ryšiais susijęs su vardininku ir galininku. Pavyzdžiui, neiginio kilmininkas gali būti kilęs ir iš galininko, ir iš vardininko (*rašo laišką → nerašo laiško. Petras yra namie → Petro nėra namie*). Kilmininkas su veiksmažodiniais daiktavardžiais taip pat atsiranda ir iš vardininko, ir iš galininko: *paukščiai čiulba → paukščių čiulbėjimas* (iš vardininko), *sėja rugius → rugių sėjimas* (iš galininko).

Be to, kilmininkas nuo vardininko ir galininko skiriasi tuo, kad vardininkui ir galininkui būdingas apibrėžtumas, o kai norima pasakyti neapibrėžtą, dalinį veikėjų ar veikiamųjų daiktų kiekį, vartojamas kilmininkas. Plg. *Atvažiavo svečiai* ir *Atvažiavo svečių; Mokytojai įteikėme gėles* ir *Mokytojai įteikėme gėlių*.

Su veiksmažodžiais kilmininkas susijęs ir aplinkybių ryšiu. Tikrai aplinkybe jis eina ne vienas, o su pasakyta ar praleista bendratimi ir reiškia veiksmo tikslą: *Aš atėjau pašokti džiaugsmo šokio ir padainuoti vasaros dainos.* (S. N.) *Zolys vedėsi Kupstį a laus (gerti).* (Ž.) *Kviečiu jus pietų (valgyti).* Šis kilmininkas priklauso ir nuo asmenuojamojo veiksmažodžio, ir nuo bendraties tikslo reikšmės.

Su daiktavardžiais vartojamas nusakomasis kilmininkas. Jis nusako, apibūdina daiktą ir sakinyje eina nederinamuoju pažyminiu. Juo nusakomos labai įvairios daiktų ypatybės: priklausymas, medžiaga, iš ko kas padaryta, kilmės vieta, koks nors ypatingesnis požymis ir kt. Pvz.: *Šilas kvepėjo kaip pilnas avilių ūkininko sodas.* (V. K.) *Ir galvojo dabar narsusis Margiris ant qžuolo suolo sėdėdamas.* (V. K.) *Šeštų metų Joniukas jau piemuo.* (J. B.) *Tai buvo kokių devynerių metų berniukas, šviesių ant ausų uždribusių plaukų, lieso ir išblyškusio veido.* (P. C.)

Kilmininkas turi ir stiprinamąją reikšmę: *Pražilo sodas žiedų žiedais.* (S. N.) *Žygiavome granatoms trykstant kelių keliais nežinomais.* (P. Š.)

Naudininkas reiškia daiktą, kuriam kas daroma, ir sakinyje dažniausiai eina papildiniu. Pirmiausia tokią reikšmę turi eidamas su naudininkiniais veiksmažodžiais (*atsidúoti, atstováuti, aukótis, dékoti, grasinti, keñkti, keřtyti, pataikáuti, piřstis, prieštaráuti, tarnáuti, trukdyti, vadováuti, vergáuti* ir kt.): *Dėkoju t a u už džiaugsmo valandėlę.* (V. M.-P.) *Čia mes prisiekiamo savo posmais tarnauti ž e m e i, grožiui ir žmogui.* (E. M.)

Labai dažnai objekto naudininkas eina kaip antrasis papildinys su galininkiniais veiksmažodžiais: *P o e t a m s kitiems numylėta ranka iš laurų vainiką n u p y n ė.* (M.) *Kistynaitės a p m a z g o j o vandeniū k e l e i v i u i nuvargusias kojias.* (A. V.)

Objekto naudininkas eina ir su jokio papildymo nereikalaujančiais veiksmažodžiais, svarbu, kad tą veiksmą galima kam paskirti: *Dėl to ir šypso si Mykoliukas ne šiam p a s a u l i u i.* (V.) *Švietė mėnulis žvėreliams, švietė ant vieškelio p a k e l e i v i a m s.* (Ž.)

Veikėjo naudininku reiškiamas asmuo ar daiktas, kuriam kas yra ar darosi savaime: *Niekur A d o m u k u i nebebuvo taip gera, kaip su dėde.* (V.) *Į kiekvieną berželį patupdžiau po gegutę: tai smagu bus m e r g a i t ė m s, kai jos visos kukuos.* (Just. M.) Ypač ryški veikėjo reikšmė padalyvio konstrukcijoje: *V y r a m s bešnekant, Katrė įnešė praustis.* (Ž.)

Tikslo reikšmė: *Oi žirge, žirge juodbėrėli, taisyk kojias k e l i o n ė l e i.* (tts.) *Ne medžioklei gimėt, ne medžioklei augot.* (V. K.)

Laiko naudininkas: *Net samdinius, ir tuos parsiveda v i d u r v a s a r i u i.* (J. B.) *Petras gražino šeiminą a t e i n a n t i e m s m e t a m s.* (Ž.)

Naudininkas, vartojamas su veiksmažodiniais daiktavardžiais ar būdvardžiais, reiškia *tikslą*, paskirtį, kartu išlaiko ir objekto reikšmę: *aukotis tėvynei → aukojimasis tėvynei, auka tėvynei; dėkoti tėvams → padėka tėvams; gerbti senatvę → pagarba senatvei; gabus muzikai, nuolankus valdžiai, kenksmingas sveikatai, tinkamas medžioklei: Nepridengta galva eini per tų varpų laukus – ir g e r a s t u ž e m e i, ir t a u tavo žemė gera.* (V. M.-P.) *Gal aš ir ne per m a ž a s k u l k a i.* (Just. M.) *Šios žemės mano neįspėtai būčiai n e r e i k a l i n g i b u v o man karalių dovanų likučiai.* (V. M.-P.)

Galininkas, vartojamas su teigiamais galininkiniais veiksmažodžiais, reiškia daiktą ir eina papildiniu. Tai o b j e k t o galininkas: *Bet atėjo žiema, n u g r i n d ė tiltus per ežerus.* (V. K.) *Žemė kėlė žolę, žolė kėlė rasą, rasa kėlė p a s a g ė l ė, pasagėlė – ž i r g ā.* (tts.) Po neiginio galininkas virsta kilmininku: *nekėlė žolės.*

Su negalininkiniais veiksmažodžiais laiko sąvokas reiškiančių daiktavardžių galininkas eina l a i k o a p l i n k y b e. Tada juo atsakoma į klausimus *kada? kaip dažnai? kaip ilgai?* Į klausimą *kada?* atsakoma vienu galininku, o į kitus du padeda atsakyti ir kiti junginį sudarantys žodžiai: *D i e n ā kaip lelijėlė žydėjo, n a k t i kaip mėnulis blizgėjo.* (V. K.) *Sunki mano senatvė, k a s d i e n ā ir k a s n a k t i vis tas pats graužimas ir neramios mintys.* (J. Blč.) *Aš jau s e p t y n i a s d i e n a s kankinuosi, nežinodamas – klausyti ar neklausyti to balso.* (K. S.) *Nurimus širdis vis ā a m ž i ū klausytų birželio simfonijos smuikų ir fleitų.* (V. M.-P.)

Įnagininkas turi daug reikšmių, bet svarbiausia iš jų į n a g i o (i n s t r u m e n t o) reikšmė (todėl jis ir vadinamas įnagininku (lot. *instrumentalis*): *K i r v i a i s turėdavo prasikirsti kelią.* (A. V.) *Kai kurie ėmė svaidyti a k m e n i m i s, norėdami beždžionę nuvyti žemyn.* (P. M.) *Tinginys ir kelią k o j a rodo.* (tts.)

Įnagininko ryšys su tam tikros reikšmės veiksmažodžiais nėra toks stiprus kaip galininko. Todėl jis vartojamas su visokiais veiksmažodžiais, ypač su galininkiniais, kaip antrasis papildinys. Kartais esti net galininko sinonimas: *rištis skarelę ir rištis skarele; ryšėti skarelę ir ryšėti skarele; vilktis paltą ir vilktis paltu; vilkėti paltą ir vilkėti paltu; autis batus ir autis batais; avėti batus ir avėti batais; mautis pirštines ir mautis pirštinėmis; mūvėti pirštines ir mūvėti pirštinėmis.*

Įnagininkas papildiniu eina ir su nereikalaujančiais jo veiksmažodžiais (*žiūrėti, kvėpėti, atsikvėpti,*

šviesti, švytėti ir kt.): *Tos kaukolės žiūri akiduo bėm tiesiai į Lietuvą.* (Just. M.) *Kvepia durpynų ir žemės ūrumu.* (M. Kt.) *Vėl aitrais gimtinės dūmais atsikvėpt širdis panoro.* (V. M.-P.)

Su tapsmą reiškiančiais veiksmažodžiais (*tapti, pasidaryti, virsti, likti, užaugti* ir kt.) įnagininkas reiškia veikėjo būvį: *Maironis jam tapo milžinu, dievaičiu, idealu.* (V. M.-P.) *Mažas grūdelis didžiu medžiu užauga.* (J.)

Veiksmažodis *būti* kartais reiškia „tapti“. Dėl to įnagininkas ir vardininkas vartojami kaip sinonimai: *Adomas nori būti kunigu* ir *Adomas nori būti kunigas*.

Įnagininkas vartojamas ir aplinkybėms reikšti:

1. Vietos įnagininkas: *Jie lydi mane gimtinės šilainėm ir kloniais.* (V. M.-P.) *Katytė pradėjo šliaužti vilkdama žemę savo kūnelį.* (J. B.)

2. Būdo įnagininkas: *Uogienojai kaip rutos kelmais, kelmais želia.* (A. B.) *Gražumu pamesiu, mušti nereikės, jeigu tavo sesė už manęs tekės.* (S. N.)

3. Laiko įnagininkas: *Pačiu pavakariu sugrižo duobkasiai ir Saliamutė.* (J. Blt.) *Dienom naktim skaičiuoti būtų yra taip menka ir koktu.* (V. M.-P.) *Kas rytais vakarėliais pakūrė tau ugnelę?* (J.)

Įnagininkas su savo pažyminiais nusako daiktą, apibūdina jį ir sakinyje eina nederinamąjį pažyminiu. Tai kokybės įnagininkas: *Kranklys atsiminė, kad tai toji pati varpinė, kur jaunas būdamas pirmąkart pamatė gražią, melsvai žvilgančiomis plunksnomis patelę.* (P. C.) *Juodmargis, platus kaip krosnis, raudonomis iš piktumo akim bulius neskuba esti.* (J. B.)

Vietininkas – aplinkybių linksnis. Jo reikšmės priklauso tik nuo daiktavardžio reikšmės.

Vidaus vietininkas. Jo reikšmė ryškiausia tada, kai daiktavardis reiškia trimatį daiktą: *Troboje net galva sukosi nuo dūmų.* (I. S.) *Liepsnai išigavus, puode viralas pradėjo ūmai kunkuliuoti.* (P. C.)

Abstrakčiųjų daiktavardžių vietininkas gali turėti būdo reikšmę: *Matai, Ilžele, kokiame neturte mes gyvename.* (I. S.) (Plg. kaip *neturtingai*.) *Gyvendami vienybėje, dievaičiams įtikę.* (A. B.)

Daugeliu atvejų abstrakčiųjų daiktavardžių vietininko reikšmė sunkiai nusakoma: negalima paklausti nei *kur*, nei *kaip*: *Tamsoje aš silpnėsi, manęs nepalaiko pasaulis.* (Just. M.) *Klausė klausė lakštingala nakties švelnios kalbos ir sumanė išmėginti savo balsą nakties tylumoje.* (P. M.)

Laiko vietininkas: *Ir štai jau želmuo ruginė vešliai sužaliavo.* (V. M.-P.) *Negi kurio žento malonei atsiduosime senatvėje.* (V. K.) *Vienintelis prijaukintas mezolite gyvūnas buvo šuo.* (r.)

Šis vietininkas turi sinonimų: *Brolis iškėlė jos gimimo dienoje (dieną) didelę puotą.* (J. Blč.) *Toje pat valandoje (Tą pat valandą) suvirko kūdikis.* (Ž.) *Kur žadi eiti tokiam šaltyje (tokiu šalčiu)?* (r.)

Būvio vietininkas sakinyje eina vardine tarinio dalimi. Jis retas: pasitaiko tik grožinėje literatūroje ir buitinėje kalboje (netgi ne šių dienų): *Nereikėjo apgaulioti, nes tamsta vyriška galva ir ne jos metuose tebesi.* (Ž.) *Aš pačioje gerumoje, nors tokia didelė atrodau.* (J. Blč.) *Valkčiai vienuos mazgo, reikia naujus įverti.* (J. Blč.)

Dabar gramatikos pateikia tik vieną vietininką, bet senovėje jų būta net keturių. Kiti išnykę, likę tik kaiprieveiksmiai: *vakaróp, galóp, velnióp, namiē, namō, laūk, laukañ.* Forma *laukañ, miškañ* (vidaus einamasis vietininkas) grožinėje literatūroje ir tarmėse vartojama dar gana dažnai: *Miškan, būdavo, eini, tai net akį veria.* (A. B.) *Baltą žąsį kelia aukso vežimam.* (S. N.) Yra ir vienaskaitos forma *miškan*, ir daugiskaitos *miškuosna*. Bet vienaskaita vartojama dažniau. Be to, šis vietininkas dar reiškia laiko ir būdo aplinkybes: *Visą dieną šutino kaip puode, bet pavakarėn truputį atvėso, padangės net nusidumblavo.* (V. K.) *Vai nudžiugo broliužėliai, nusidžiaugė raitužėliai, vienam balsam jie sušuko.* (V. K.)

Prie linksnių dabartinės kalbos norminamosiose gramatikose šis vietininkas dabar neminimas, nes visais atvejais (net frazeologiniuose junginiuose) jau pakeistas galininku su prielinksniu: *išėjo miškan*

– išėjo į mišką, atvažiavo svečiuosna – atvažiavo į svečius, kviečiu talkon – kviečiu į talką; ranka rankon, koja kojon – ranka į ranką, koja į koją.

5.3.3.2. LINKSNIUOTĖS

Daiktavardžių kaitymas linksniais ir skaičiais yra linksniavimas. Linksnių galūnės rodo ne tik linksnį, skaičių, bet ir daiktavardžio giminę (*nāmas – namaĩ, brólis – bróliai; šakà – šākos, gėlė – gėlės*).

Pagal linksnių galūnių sutapimą daiktavardžiai skirstomi į linksniuotes. Iki šiol mokyklinėse gramatikose linksniuotės buvo žymimos kelintiniais skaitvardžiais – pirmoji, antroji, trečioji, ketvirtoji ir penktoji linksniuotė. Linksniuočių tvarka buvo nustatyta pagal joms priklausančių žodžių kiekį ir linksniavimo tipo stiprumą. Pirmoji linksniuotė – vyriškosios giminės (*výras, svėčias, véjas, kíškis, gaidýs*). Šia linksniuote linksniuojama didžioji vyriškosios giminės daiktavardžių dalis. Antroji linksniuotė, su labai mažomis išimtimis (*viršilà, tėtė, dėdė*), – moteriškoji. Ja linksniuojama didžioji dalis moteriškosios giminės daiktavardžių (*šakà, vyšnià, martì, patì, katė*), trečioji – mišri, daugiau moteriškosios giminės daiktavardžių ir kur kas mažiau vyriškosios (*avìs, žqšìs, vagìs, žvėrìs*), ji daug silpnesnė už pirmąją ir antrąją linksniuotę. Ketvirtoji (*sūnùs, vaĩsius*) ir penktoji (*akmuõ, piemuõ, sesuõ, duktė*) labai nedaug žodžių turinčios, nykstančios linksniuotės, daugelis jų linksnių formų supanašėjusios su stipriųjų linksniuočių formomis (pvz., *vaĩsiam*s kaip ir *bróliam*s arba *akmeñs* ir *ākmenio* kaip *brólio*).

Kalbos mokslas rodo, kad geriau linksniuotes vadinti ne kelintiniais skaitvardžiais, o raidėmis, paimtomis iš linksnių galūnių, kurios šiek tiek atspindi ir senuosius istorinius kamiengalius. Daiktavardžių linksniuotės vadinamos pagal **daugiskaitos naudininko galūnių balsius**, o jei tas naudininkas pakitęs, neatitinka senojo kamiengalio, tada linksniuotė nustatoma pagal **vienaskaitos vardininką**. Pavyzdžiui, *vaĩsius* bus (*i*)u linksniuotės, o daugiskaitos naudininkas jau sutapęs su (*i*)a linksniuotės daiktavardžių naudininku (*vaĩsiam*s kaip *bróliam*s).

Linksniuočių kiekis išlieka tas pats, tik skiriasi kai kurių žodžių priklausymas. Pavyzdžiui, tradicinėje gramatikoje *avìs, žvėrìs* priklausė trečiajai linksniuotei, o *akmuõ, sesuõ, duktė* – penktajai. Pagal daugiskaitos naudininko balsį visi šie žodžiai dabar priskirti *i* linksniuotei. Atskira yra *ė* linksniuotė. Linksniuočių eilė nustatoma pagal joms priklausančių žodžių kiekį. Taigi yra penkios daiktavardžių linksniuotės: pirmoji – (*i*)a linksniuotė, antroji – (*i*)o linksniuotė, trečioji – *ė* linksniuotė, ketvirtoji – (*i*)u linksniuotė ir penktoji – *i* linksniuotė.

5.3.3.2.1. (I)A LINKSNIUOTĖ

(*i*)a linksniuotei priklauso vyriškosios giminės daiktavardžiai, kurių vienaskaitos vardininko galūnės yra

–(*i*)as, –is, –ys, kilmininko –(*i*)o, o daugiskaitos naudininko galūnės balsis –(*i*)a–: vns. vard. *výras, kėlias, véjas, brólis, gaidýs*; vns. kilm. *výro, kėlio, véjo, brólio, gaĩdžio*; dgs. naud. *výrams, keliám*s, *vėjams, bróliam*s, *gaĩžiám*s. Ši linksniuotė visiškai atitinka tradicinę pirmąją linksniuotę.

Vienaskaita

V.	<i>výras</i>	<i>kėlias</i>	<i>véjas</i>	<i>brólis</i>	<i>gaidýs</i>
K.	<i>výro</i>	<i>kėlio</i>	<i>véjo</i>	<i>brólio</i>	<i>gaĩdžio</i>
N.	<i>výrui</i>	<i>kėliui</i>	<i>vėjui</i>	<i>bróliui</i>	<i>gaĩdžiui</i>
G.	<i>výrą</i>	<i>kėlią</i>	<i>vėją</i>	<i>brólį</i>	<i>gaĩdį</i>
Įn.	<i>výru</i>	<i>keliù</i>	<i>vėju</i>	<i>bróliu</i>	<i>gaĩdžiù</i>
Vt.	<i>výre</i>	<i>kelyjė</i>	<i>vėjyje</i>	<i>brólyje</i>	<i>gaidyjė</i>
Š.	<i>výre</i>	<i>kelỹ</i>	<i>vėjau</i>	<i>bróli</i>	<i>gaidỹ</i>

Daugiskaita

V.	<i>výrai</i>	<i>keliaĩ</i>	<i>vėjai</i>	<i>bróliai</i>	<i>gaidžiaĩ</i>
K.	<i>výru</i>	<i>keliũ</i>	<i>vėju</i>	<i>bróliu</i>	<i>gaidžiũ</i>
N.	<i>výrams</i>	<i>keliáms</i>	<i>vėjams</i>	<i>bróliams</i>	<i>gaidžiáms</i>
G.	<i>výrus</i>	<i>keliùs</i>	<i>vėjus</i>	<i>brólius</i>	<i>gaidžiùs</i>
Įn.	<i>výrais</i>	<i>keliaĩs</i>	<i>vėjais</i>	<i>bróliais</i>	<i>gaidžiaĩs</i>
Vt.	<i>výruose</i>	<i>keliuose</i>	<i>vėjuose</i>	<i>bróliuose</i>	<i>gaidžiuosè</i>
Š.	<i>výrai</i>	<i>keliaĩ</i>	<i>vėjai</i>	<i>bróliai</i>	<i>gaidžiaĩ</i>

1. Atkreiptinas dėmesys į vietininko ir šauksmininko linksnius. Teoriškai šiuos linksnius turi visi daiktavardžiai, bet praktiškai vietininkas nebūdingas asmenis ir gyvūnus reiškiantiems daiktavardžiams. Ir kalboje jų beveik negirdime. Netgi taisome: *Reikia ugdyti mokiniuose* (= *mokinių pasitikėjimą savimi*).

Šauksmininkas atvirkščiai – būdingas asmenis reiškiantiems daiktavardžiams. Kai vienaskaitos vardininkas turi galūnę *-as*, šauksmininkas turi *-e* (*výras – vóre*), jei vardininko galūnės *-ias, -ys*, šauksmininko – *-y* (*svėčias – svetỹ, gaidỹs – gaidỹ*), o jeigu vardininko galūnė *-is*, šauksmininko yra *-i* (*brólis – bróli*). O *vėjas, siuvėjas* turi šauksmininką *vėjau, siuvėjau*.

Tikriniai daiktavardžiai su galūne *-as* (*Jõnas, Antãnas, Vaĩšnoras*) turi šauksmininko galūnę *-ai* (*Jõnai, Antãnai, Vaĩšnorai*). Dėl šių daiktavardžių įtakos dažnai girdime sakant ir bendrinius daiktavardžius *tėvai, žéntai*.

Mažybinių daiktavardžių šauksmininkas dažniausiai sakomas visai be galūnės: *Antanùk, broliùk, tèveliùk* arba *Antanėl, bernužėl*, bet kartais pasakomi ir su galūnėmis *Antanùkai, broliùkai, brolėli, brolužėli*.

Daugiskaitos šauksmininko galūnė visada (visų linksniuočių) sutampa su vardininko galūne, bet šis sutapimas nereiškia, jog daugiskaita neturi šauksmininko (kreipimosi formos).

Negyvus daiktus arba kai kuriuos gyvūnus reiškiančių daiktavardžių šauksmininkai reti. Todėl jų formos atrodo negyvos, dirbtinės: *kely, élni, kraũjau*. Įprastesni dažniau įsmeininamų daiktų šauksmininkai, kai kreipiamasi retoriškai: *gaidỹ, galvijau, kiaũle, sãule, žẽme*.

2. *(i)a* linksniuotei priklauso ir sangražiniai daiktavardžiai, daromi iš veiksmažodžių su priesagomis *-imas* ir *-ymas*. Jie vienaskaitos vardininke turi galūnę *-as* prieš sangražos afiksą *-si*. Tai abstrakčios reikšmės daiktavardžiai, linksniuojami tik vienaskaita.

V.	<i>sukìmasis</i>	<i>isrãšymasis</i>
K.	<i>sukìmosi</i>	<i>irãšymosi</i>
N.	<i>sukìmuisi</i>	<i>irãšymuisi</i>
G.	<i>sukìmąsi</i>	<i>irãšymąsi</i>
Įn.	<i>sukìmusi</i>	<i>irãšymusi</i>
Vt.	<i>sukìmesì</i>	<i>irãšymesì</i>
Š.	<i>sukìmesì</i>	<i>irãšymesì</i>

Vietininkas ir šauksmininkas beveik nevartojami linksniai. Daugiskaitos nėra, nes abstrakcijos neskaičiuojamos, tačiau ypatingais atvejais pasitaiko vardininkas (*veržìmaisì, keitìmaisì*) ir kilmininkas (*veržìmuysi, keitìmuysi*).

3. *(i)a* linksniuotei priskirtinas ir žodis *ménuo*, jo tik vardininkas nedera prie šios linksniuotės. Šis daiktavardis prieš kintamąją galūnę turi priesagą *-es-*.

	Vienaskaita	Daugiskaita
V.	<i>ménuo</i>	<i>ménesiai</i>

K.	<i>ménesio</i>	<i>ménesių</i>
N.	<i>ménesiui</i>	<i>ménesiams</i>
G.	<i>ménesį</i>	<i>ménesius</i>
Įn.	<i>ménesiu</i>	<i>ménesiais</i>
Vt.	<i>ménesyje</i>	<i>ménesiuose</i>
Š.	<i>ménesi</i>	<i>ménesiai</i>

5.3.3.2.2. (I) O LINKSNIUOTĖ

Pagal (i) o linksniuotę linksniuojami moteriškosios giminės daiktavardžiai, kurių vienaskaitos vardininkas turi galūnę *-a, -ia, -i*, kilmininkas – *-os, -ios*, o daugiskaitos naudininkas – *-oms, -ioms* (*-oms*).

Prie jų šliejasi bendrą abiem giminėms formą turintys daiktavardžiai su vienaskaitos vardininko galūne *-a*: *drimba, kerėpla, neklaužada, nevėkšla*, ir keletas vyriškosios giminės daiktavardžių: *vaidilà, viršilà*. Daugiau yra pavardžių: *Biekšà, Daukšà, Diksà, Stùndžia, Veñclova, Trùnca, Žičkà*.

Daugiausia yra daiktavardžių su galūnėmis *-a, -ia* ir tik du su galūne *-i* (*martì, patì*).

Tai dalis tradicinės antrosios linksniuotės.

Vienaskaita

V.	<i>galvà</i>	<i>vyšnià</i>	<i>sáuja</i>	<i>martì</i>
K.	<i>galvõs</i>	<i>vỹšnios</i>	<i>sáujos</i>	<i>marčios</i>
N.	<i>galvai</i>	<i>vỹšniai</i>	<i>sáujai</i>	<i>marčiai</i>
G.	<i>galvą</i>	<i>vỹšnią</i>	<i>sáują</i>	<i>marčių</i>
Įn.	<i>galva</i>	<i>vyšnià</i>	<i>sáuja</i>	<i>marčia</i>
Vt.	<i>galvoje</i>	<i>vỹšnioje</i>	<i>sáujoje</i>	<i>marčioje</i>
Š.	<i>galva</i>	<i>vỹšnia</i>	<i>sáuja</i>	<i>marčia martì</i>

Daugiskaita

V.	<i>galvos</i>	<i>vỹšnios</i>	<i>sáujos</i>	<i>marčios</i>
K.	<i>galvų</i>	<i>vỹšnių</i>	<i>sáujų</i>	<i>marčių</i>
N.	<i>galvoms</i>	<i>vỹšnioms</i>	<i>sáujoms</i>	<i>marčioms</i>
G.	<i>galva</i>	<i>svỹšniàs</i>	<i>sáujas</i>	<i>marčiųàs</i>
Įn.	<i>galvomìs</i>	<i>vỹšniomis</i>	<i>sáujomis</i>	<i>marčiomìs</i>
Vt.	<i>galvosè</i>	<i>vỹšniose</i>	<i>sáujose</i>	<i>marčiosè</i>
Š.	<i>galvos</i>	<i>vỹšnios</i>	<i>sáujos</i>	<i>marčios</i>

Tų daiktavardžių, kurių vienaskaitos vardininkas turi galūnę *-a, -ia*, o kirtis yra nepastovus, vienaskaitos šauksmininko linksnis skiriasi nuo vardininko kirčiavimu. Tai reikia įsidėmėti, kreipiantis į moteris ir mergaites vardais: vienaskaitos vardininkas – *Aldonà, Ilonà, Rūtà, Rasà*, o šauksmininkas – *Aldòna, Ilòna, Rùta, Ràsà*. Žodis *martì* turi dvi šauksmininko formas – viena jų skiriasi nuo vardininko ir galūne, ir kirčiavimu (*martì – marčia*), o kita – tiesiog vardininko forma, vartojama kreipiantis.

5.3.3.2.3. Ė LINKSNIUOTĖ

ė linksniuotės daiktavardžių vienaskaitos vardininko galūnė *-ė*, kilmininko – *-ės*, daugiskaitos naudininko – *-ėms*.

Visi jie iš esmės moteriškosios giminės, išskyrus bendrinius vyriškosios giminės daiktavardžius *tėtė, dėdė*, šiek tiek pavardžių: *Gėrvė, Lāpė, Dìrsė, Breivė, Krėvė*. Be to, jai priklauso bendrą abiem giminėms galūnę turintys daiktavardžiai *mėmė, spìrgėlė*.

Šios linksniuotės daiktavardžių gana daug.

Vienaskaita

V. <i>gėrvė</i>	<i>bītė</i>	<i>aikštė</i>	<i>katė</i>
K. <i>gėrvės</i>	<i>bītės</i>	<i>aikštės</i>	<i>katės</i>
N. <i>gėrvei</i>	<i>bītei</i>	<i>áikštei</i>	<i>kātei</i>
G. <i>gėrvę</i>	<i>bītę</i>	<i>áikštę</i>	<i>kātę</i>
Įn. <i>gėrve</i>	<i>bitė</i>	<i>áikšte</i>	<i>katė</i>
Vt. <i>gėrvėje</i>	<i>bītėje</i>	<i>aikštėjė</i>	<i>katėjė</i>
Š. <i>gėrve</i>	<i>bīte</i>	<i>áikšte</i>	<i>kāte</i>

Daugiskaita

V. <i>gėrvės</i>	<i>bītės</i>	<i>áikštės</i>	<i>kātės</i>
K. <i>gėrvių</i>	<i>bīčių</i>	<i>aikščių</i>	<i>kačių</i>
N. <i>gėrvėms</i>	<i>bītėms</i>	<i>aikštėms</i>	<i>katėms</i>
G. <i>gėrvės</i>	<i>bitės</i>	<i>áikštes</i>	<i>katės</i>
Įn. <i>gėrvėmis</i>	<i>bītėmis</i>	<i>aikštėmis</i>	<i>katėmis</i>
Vt. <i>gėrvėse</i>	<i>bītėse</i>	<i>aikštėse</i>	<i>katėse</i>
Š. <i>gėrvės</i>	<i>bitės</i>	<i>áikštės</i>	<i>kātės</i>

Vienaskaitos šauksmininkas skiriasi nuo vardininko galūne (*gėrvė* – *gėrve*), o kilnojamojo kirčio žodžių ir kirčiavimu (*aikštė* – *áikšte*, *katė* – *kāte*).

Mažybinių daiktavardžių šauksmininko sakymas ir be galūnės būdingas visų linksniuotėlių daiktavardžiams. Todėl ne išimtis yra ir *ė* linksniuotė: *mergėl*, *mergužėl*, *sesūt*, *Elenūt*, *mamūt*.

5.3.3.2.4. (I)U LINKSNIUOTĖ

Ši linksniuotė yra ištisai vyriškosios giminės, žodžių nedaug. Daugiskaitos naudininke *-u-* matyti tik tada, kai eina po kietojo priebalsio (*sūnūs* – *sūnūms*, *tuŗgūs* – *tuŗgums*). Po minkštojo priebalsio šios linksniuotės daiktavardžių daugiskaitos naudininkas turi *-a-* (*skaičiams*, *vaĩsiams*). O šnekamojoje kalboje bei tarmėse ir po kietojo priebalsio yra *-a-* (*sūnáms*, *tuŗgáms*), pvz.: *Jums nelemta, sūn a i, augt berneliais dailiais*. (S. N.) Taigi ši linksniuotė gerokai apnykusi, o nustatoma kaip ir kitos – pagal vienaskaitos vardininko galūnę *-(i)us* ir jos variantą *-jus* ir daugiskaitos naudininko *-ums*, *-iams*. Kilmininko galūnė *-aus*, *-iaus*, *-jaus*.

Vienaskaita

V. <i>sūnūs</i>	<i>skaičius</i>	<i>pavõjus</i>
K. <i>sūnaũs</i>	<i>skaičiaus</i>	<i>pavõjaus</i>
N. <i>sūnui</i>	<i>skaičiui</i>	<i>pavõjui</i>
G. <i>sūnų</i>	<i>skaičių</i>	<i>pavõjų</i>
Įn. <i>sūnumi</i>	<i>skaičiumi</i>	<i>pavõjumi</i>
Vt. <i>sūnujė</i>	<i>skaičiuje</i>	<i>pavõjuje</i>
Š. <i>sūnaũ</i>	<i>skaičiau</i>	<i>pavõjau</i>

Daugiskaita

V. <i>sūnūs</i>	<i>skaičiai</i>	<i>pavõjai</i>
K. <i>sūnũ</i>	<i>skaičių</i>	<i>pavõjų</i>
N. <i>sūnūms</i>	<i>skaičiams</i>	<i>pavõjams</i>
G. <i>sūnus</i>	<i>skaičius</i>	<i>pavõjūs</i>

Įn. <i>sūnumìs</i>	<i>skaičiais</i>	<i>pavõjais</i>
Vt. <i>sūnuosè</i>	<i>skaičiuose</i>	<i>pavõjuose</i>
Š. <i>súnūs</i>	<i>skaičiai</i>	<i>pavõjai</i>

Savitai linksniuojamas daiktavardis *žmogùs*. Jo vienaskaita priklauso (*i*)u linksniuotei (*žmogùs, žmogaùs, žmõgui, žmõgų, žmogumì, žmogujè, žmogaũ*), o daugiskaita – *è* linksniuotei (*žmónès, žmoniũ, žmonéms, žmonés, žmonémìs, žmonèsè*).

5.3.3.2.5. / LINKSNIUOTÈ

i linksniuotei priskiriami daiktavardžiai, kurių vienaskaitos vardininkas turi galūnę *-is*, o kilmininkas *-ies* (A) (buvusi trečioji linksniuotè) ir galūnes *-uo, -è*, kilmininkas *-ens, -ers* (B) (buvę penktosios linksniuotès). Šios linksniuotès daugiskaitos naudininko galūnè *-ims*.

Tų daiktavardžių, kurių vienaskaitos vardininkas turi galūnę *-is*, o kilmininkas *-ies*, daugiau yra moteriškosios giminès (*avìs, akìs, žq̄sìs, nòsis*) ir kur kas mažiau vyriškosios giminès (*dantìs, žvèrìs, vagìs*). Daiktavardžiai, turintys vienaskaitos vardininko galūnę *-uo*, yra vyriškosios giminès. Tik vienas žodis *sesuõ* – moteriškosios. Jų giminę atskiria vienaskaitos kilmininkas: vyriškosios giminès kamiengalis – *-ens* (*akmeñs, vandeñs*), o moteriškosios – *-ers* (*seseřs*). Galūnès *-è* moteriškosios giminès daiktavardžio *duktè* kilmininkas – *-ers*.

Vienaskaita

	A	B		
V.	<i>avìs</i>	<i>dantìs</i>	<i>vanduõ</i>	<i>sesuõ</i> <i>duktè</i>
K.	<i>aviès</i>	<i>dantiès</i>	<i>vandeñs</i>	<i>seseřs</i> <i>dukteřs</i>
N.	<i>ãviai</i>	<i>dañčiui</i>	<i>vãdeniui</i>	<i>sẽseriai</i> <i>dùkteriai</i>
G.	<i>ãvį</i>	<i>dañtį</i>	<i>vãdenį</i>	<i>sẽserį</i> <i>dùkterį</i>
Įn.	<i>avimì</i>	<i>dantimì</i>	<i>vãdeniu</i>	<i>seserimì</i> <i>dukterimì</i>
				<i>sẽseria</i> <i>dùkteria</i>
Vt.	<i>avyjè</i>	<i>dantyjè</i>	<i>vandenyjè</i>	<i>seseryjè</i> <i>dukteryjè</i>
Š.	<i>aviè</i>	<i>dantiè</i>	<i>vandeniè</i>	<i>seseriè</i> <i>dukteriè</i>

Daugiskaita

V.	<i>ãvys</i>	<i>dañtys</i>	<i>vãdenys</i>	<i>sẽserys</i>	<i>dùkterys</i>
K.	<i>aviũ</i>	<i>dantũ</i>	<i>vandenũ</i>	<i>seserũ</i>	<i>dukterũ</i>
N.	<i>avìms</i>	<i>dantìms</i>	<i>vandenìms</i>	<i>seserìms</i>	<i>dukterìms</i>
G.	<i>avìs</i>	<i>dantìs</i>	<i>vãdenis</i>	<i>sẽseris</i>	<i>dùkteris</i>
Įn.	<i>avimìs</i>	<i>dantimìs</i>	<i>vandenimìs</i>	<i>seserimìs</i>	<i>dukterimìs</i>
Vt.	<i>avysè</i>	<i>dantysè</i>	<i>vandenysè</i>	<i>seserysè</i>	<i>dukterysè</i>
Š.	<i>ãvys</i>	<i>dañtys</i>	<i>vãdenys</i>	<i>sẽserys</i>	<i>dùkterys</i>

Atkreipkite dėmesį į šios linksniuotès galūnes. Labiausiai skiriasi vienaskaitos vardininkas, kilmininkas ir naudininkas. A grupès žodžių vienaskaitos vardininkas turi galūnę *-is*, o kilmininkas *-ies*, o B grupès vienaskaitos vardininkas turi *-uo* ir *-è*, o kilmininkas *-ens, -ers*.

Vienaskaitos naudininko galūnès skiria vyriškąją (*-iui, -en-iui*) nuo moteriškosios (*-iai, -er-iai*) giminès. Visų kitų linksnių galūnès (tiek vienaskaitos, tiek daugiskaitos), atmetus B grupès *-en-* ir *-er-*, sutampa. Tiktai silpnesnès B grupès vienaskaitos įnagininkas turi po dvi formas. Vyriškosios giminès dažniau vartojama galūnè sutampa su (*i*)a linksniuotès įnagininko galūne (plg. *bróliu* ir *vãdeniu*), bet yra ir *i* linksniuotei būdinga forma *vandenimì*. Moteriškosios giminès įnagininkas, atvirkščiai – dažniau vartojamas *i* linksniuotei būdinga forma (*seserimì, dukterimì*), bet sakomas ir su (*i*)o

linksniuotės galūne (*sėseria, dūkteria*).

Be to, B grupės vyriškosios giminės vienaskaitos kilmininkas dažnai sakomas su *(i)a* linksniuotės kilmininko galūnėmis: *šūnio, ākmenio, vādenio* (plg. *brólio, kiškio*).

Kompiuterinis lietuvių kalbos žinynas. Nuo morfologijos iki reikalų raštų, sudarė Petras Kniūkšta, Vilnius: Šviesa, 2004.